

Højmessen bør alene have vejledende status

I januar 2022 besluttede biskopperne at nedsætte nogle arbejdsgrupper til at arbejde med højmessens liturgi. Således skulle en gruppe tage sig af at gennemarbejde et forslag til "en revision af 2. tekstrække, først og fremmest med henblik på epistler og gammeltestamentelige læsninger."

En anden arbejdsgruppe skulle udarbejde forslag til en fornyet højmessevejledning, og en tredje skulle forberede et nyt alterbogstillæg ("Alterbogstillæg II").

Men folkekirkens præster under ét blev ikke bedt om at bidrage til højmessens fornyelse. Sagen er i al sin enkelthed, at biskopperne havde lagt sig fast på ikke at røre ved den autoriserede højmesseordning. De ønskede "at bevare 1992-ordningen", som det så smukt blev udtrykt.

Biskoppernes ønske om at bevare 1992-ordningen sender det signal, at landets præster skal blande sig uden om alt, hvad der har med fornyelse af højmissen at gøre. Præsterne skal passe deres højmesser som hidtil og tålmodigt vente på, hvad kloge hoveder med biskopperne i spidsen måtte komme med af diverse fornyelsestiltag. Og når de endelig kommer med noget, vil det blot være tiltag, der kan rummes inden for den eksisterende autoriserede højmesseordning.

Med højmessens liturgi tæt inde på livet

Det er mig en stor gåde, hvorfor biskopperne har fundet det betimeligt at holde den samlede præstestand borte fra arbejdet med at forny højmessens liturgi.

Præsterne er jo dem, der frem for alle andre har højmessens liturgi tæt inde på livet i deres arbejde. De ved noget om at holde højmesse, ligesom de også ved noget om at holde gudstjenester, der ikke er højmesser og dermed ikke er bundet af de rigoristiske krav til form og indhold, som kendetegner højmissen.

Biskopperne ved så godt som nogen, at frie gudstjenesteformer findes. Den autoriserede ritualbog indeholder ligefrem en beskrivelse af en gudstjenesteform kaldet "børnegudstjeneste på højmessens plads". Den såkaldte børnegudstjeneste er ikke autoriseret, men nyder ikke desto mindre fra biskoppernes side anerkendelse som en fuldt ud lødig gudstjenesteform, idet børnegudstjenesten med jævne mellemrum godt må indtage pladsen for den ordinære højmesse!

Biskopperne stoler som udgangspunkt fuldt ud på præsternes liturgiske kompetence, når det gælder afholdelse af børnegudstjenester eller andre ikke-autoriserede gudstjenesteformer. Hvorfor kniber

det så med at stole på præsternes liturgiske kompetence, når det gælder afholdelse af de ordinære højmesser?

Højmissen bør omautoriseres

Jeg mener, tiden er løbet fra den skarpe sondring mellem højmesse og ikke-højmesse. For den fælles opbyggelses skyld bør præster og menigheder have lov til efter behov at fravige, hvad der er nedfældet i ritualbogen og alterbogen om højmessens form og indhold.

Det kan ikke kræve det store apparat at afvikle det liturgiske formynderi, som kendetegner den autoriserede højmesse. Højmissen må slet og ret kunne omautoriseres ved en kongelig resolution, så den fremover alene har vejledende status. En omautorisation af højmissen vil kunne gennemføres med kort varsel, idet den ikke forudsætter udgivelse af nye bøger eller andre tidskrævende og omkostningstunge tiltag.

Hvis højmesseordningen tildeles rent vejledende status, vil der være plads både til de præster og menigheder, der efterspørger fornyelse af højmessens form og indhold, og til de præster og menigheder, der er godt fornøjet med højmissen i dens nuværende form og ikke efterspørger fornyelse af dens form og indhold.

En frigivelse af højmessens liturgi vil kun kræve minimal styring af præsternes praksis. Et nærliggende, men overkommeligt krav vil være, at der skal være enighed mellem præst og det øvrige menighedsråd, inden man lokalt ændrer på højmessens liturgiske form og indhold.

Endvidere skal et formkrav være opfyldt, for at en gudstjeneste fortjener navn af højmesse: Gudstjenesten skal følge den klassiske højmessedisposition: "samling-ord-måltid-sendelse" (med et latinsk fagudtryk kaldet "ordo"). Den nuværende højmesseliturgi følger denne disposition, desværre ikke ganske konsekvent.

Tekstlæsninger og bønner bør være præstens suveræne ansvar, svarende til at det allerede i dag er præstens suveræne ansvar at vælge salmerne til højmissen og at holde en prædiken, som tjener menighedens opbyggelse.

Noget andet er, at liturgisk ansvar altid må gå hånd i hånd med åbenhed for kritisk eftertanke og inspiration udefra. Den eksisterende højmesseliturgi har begrænset kritisk potentiale. Det må være ønskeligt at få formuleret en ny, tidssvarende højmesseliturgi, der kan være til fri afbenyttelse og inspiration for præsterne i deres liturgiske praksis.

Måske var det en opgave for det nyoprettede liturgiske forum at give et bud på en ny, vejledende højmesseliturgi?